

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Проректор з навчально-методичної роботи

Карина НЕМАШКАЛО

ІСТОРИЧНА ТА ПОЛІТИЧНА ГЕОГРАФІЯ

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	<i>Усі галузі</i>
Спеціальність	<i>Усі спеціальності</i>
Освітній рівень	<i>другий (магістерський)</i>
Освітня програма	<i>Усі освітні програми</i>

Статус дисципліни	<i>вибіркова</i>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>українська</i>

Завідувач кафедри міжнародних відносин,
політичних наук і практичної філософії

Олег КУЗЬ

Харків
2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри міжнародних відносин, політичних наук і практичної філософії
Протокол № 1 від 30.08.2021 р.

Розробники:

Кузь О. М., д. філос. н., проф., завідувач кафедри міжнародних відносин, політичних наук і практичної філософії

Михайличенко Д. Ю., к. істор. н., доцент кафедри міжнародних відносин, політичних наук і практичної філософії

Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної дисципліни

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

«Історична та політична географія» є вибірковою навчальною дисципліною другого (магістерського) рівня.

Актуальність вивчення дисципліни «Історична та політична географія» обумовлена необхідністю оволодіння навичками теоретичного і практичного аналізу системи міжнародних відносин та поведінки її учасників.

Об'єктом навчальної дисципліни є країни та регіони світу.

Предмет навчальної дисципліни – їх структурна побудова, процес формування політичної, лінгвістичної, конфесійної, етнічної карти.

Мета навчальної дисципліни:

–формування частини загальних компетентностей на підставі узагальнення вже набутих у процесі освіти знань студентів;

–формування спеціальних компетентностей із прикладного країнового і політичного аналізу міжнародно-політичних відносин;

–формування навичок критичного мислення та їх застосування до аналізу міжнародно-політичних відносин;

–подальший розвиток навичок із самостійного пошуку, оброблення та аналізу інформації;

–розвиток аналітичних навичок і здібностей фахівця із міжнародних відносин.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1М
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	залік

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Фізична та економічна географія	Міжнародні відносини та світова політика
Політологія, історія політичних вчень	Місцеве самоврядування та електоральна географія
Теорія міжнародних відносин	Політична регіоналістика

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. Здатність працювати в міжнародному контексті. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції	Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

<p>розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.</p> <p>Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.</p> <p>Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.</p> <p>Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.</p>	
<p>Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p>	<p>Розуміти та застосовувати для розв'язання складних спеціалізованих задач міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо.</p>
<p>Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.</p> <p>Здатність бути критичним і самокритичним.</p>	<p>Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.</p>
<p>Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України;</p> <p>Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.</p> <p>Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>Здатність до тематизації неурядової складової міжнародних відносин через діяльність політичних партій, громадських організацій та об'єднань регіонального рівня.</p> <p>Здатність до розуміння базових політико-філософських і соціально-політичних категорій та концепцій, що описують природу політичної реальності.</p>	<p>Розуміти багатоскладовість та гетерогенність українського суспільства, володіти навичками регіонального, політико-географічного та електорального аналізу поведінкових стратегій неурядових гравців міжнародних відносин України.</p>

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Формування політичної карти країн і регіонів

Тема 1. Завдання, ідеї, концепції, методи історичної та політичної географії.

- 1.1. Предмет та завдання курсу.
- 1.2. Становлення політичної географії як науки. Закони Ратцеля.
- 1.3. Основні ідеї і концепції політичної географії.
- 1.4. Методи політико-географічного дослідження.

Тема 2. Рушійні сили історичної та політичної географії.

- 2.1. Адміністративний поділ і державно-політичний устрій на карті світу. Типологія країн.
- 2.2. Поняття про ідентичність і види ідентичностей.
- 2.3. Політична ідентичність.
- 2.4. Процеси інтеграції і регіоналізації.

Тема 3. Історична і політична географія Європи.

- 3.1. Регіональний поділ Європейського континенту та його принципи.
- 3.2. Етно-конфесійна та лінгвістична карта Європи.
- 3.3. Етапи формування політичної карти Європи.
- 3.4. Європейський Союз та інтеграційні об'єднання – просторовий вимір.

Тема 4. Історична і політична географія Західної Азії. Близький Схід.

- 4.1. Регіональний поділ Азійського континенту.
- 4.2. Історичний процес формування регіональної єдності Близького Сходу.
- 4.3. Етнічна, лінгвістична, конфесійна карта Західної Азії.
- 4.4. Сучасний політичний поділ регіону Західної Азії.

Тема 5. Історична і політична географія Південної і Південно-Східної Азії.

- 5.1. Індійський субконтинент.
- 5.2. Етно-лінгвістична і конфесійна карта Індії і Пакистану.
- 5.3. Етно-лінгвістична і конфесійна карта країн Південно-східної Азії.

Тема 6. Історична і політична географія Австралії і Океанії.

- 6.1. Політична карта Австралії. Нова Зеландія.
- 6.2. Океанія. Регіональний поділ і політичні утворення.

Тема 7. Історична і політична географія Східної Азії.

- 7.1. Східна Азія як регіональна єдність.
- 7.2. Етно-лінгвістична, конфесійна і політична карта Китаю.
- 7.3. Японія і Корея.

Тема 8. Історична і політична географія Північної Азії.

- 8.1. Регіон Північної Азії – регіональний поділ і політико-географічна характеристика.
- 8.2. Етно-лінгвістична і конфесійна карта Російської Федерації.
- 8.3. Процес формування Росії.
- 8.4. Сучасний політичний поділ Російської Федерації.

Тема 9. Історична і політична географія Африканського континенту.

- 9.1. Тропічна Африка. Регіональний поділ Африканського континенту.

- 9.2. Етно-лінгвістична карта Африки. Трайбалізм.
- 9.3. Колоніалізм і деколонізація. Формування сучасної політичної карти Африки.
- 9.4. Регіональні інтеграційні об'єднання.

Тема 10. Історична і політична географія Північної Америки.

- 10.1. Формування політичного поділу Північноамериканського континенту.
- 10.2. Регіональний поділ США, його рушійні сили і принципи.
- 10.3. Регіональний поділ Канади.
- 10.4. Формування державних кордонів і політична географія Мексики.

Тема 11. Історична і політична географія Південної Америки.

- 11.1. Колонізація і колоніальні імперії у Південній Америці.
- 11.2. Етно-лінгвістична карта Бразилії.
- 11.3. Етно-лінгвістична карта Південної Америки. Латинська Америка.
- 11.4. Центральна Америка.

Тема 12. Недержавні території із особливим статусом.

- 12.1. Міжнародно-правовий статус та режим використання Антарктиди.
- 12.2. Невизнані державно-політичні утворення.
- 12.3. Території з особливим статусом.

Перелік практичних (семінарських) занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці “Рейтинг-план навчальної дисципліни”.

Методи навчання та викладання

При викладанні навчальної дисципліни «Історична та політична географія» використовуються традиційні методики інформаційно-рецептивної та репродуктивної спрямованості, а також сучасні методи активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, які передбачають застосування таких навчальних технологій, як: проблемні лекції, міні-лекції, дискусії, дебати, роботув малих групах.

Назви тем	Практичне застосування навчальних технологій
Тема 1. Завдання, ідеї, концепції, методи історичної та політичної географії.	Проблемна лекція з питання “Ідеї політичної географії”
Тема 2. Рушійні сили історичної та політичної географії.	Проблемна лекція “Рушійні сили політично-географічного процесу”, дискусія
Тема 3. Історична і політична географія Європи.	Проблемна лекція із питання “Історична і політична географія Європи”
Тема 4. Історична і політична географія Західної Азії. Близький Схід.	Проблемна лекція із питання “Історична і політична географія Західної Азії. Близький Схід.”
Тема 5. Історична і політична географія Південної і Південно-Східної Азії.	Проблемна лекція з питання “Історична і політична географія Південної і Південно-Східної Азії”
Тема 6. Історична і політична географія Австралії і Океанії.	Проблемна лекція з питання “Історична і політична географія Австралії і Океанії”
Тема 7. Історична і політична географія Східної Азії.	Проблемна лекція з питання “Історична і політична географія Східної Азії”
Тема 8. Історична і політична географія	Проблемна лекція з питання “Історична і

Північної Азії.	політична географія Північної Азії”
Тема 9. Історична і політична географія Африканського континенту.	Проблемна лекція з питання “Історична і політична географія Африканського континенту”
Тема 10. Історична і політична географія Північної Америки.	Проблемна лекція з питання “Історична і політична географія Північної Америки”
Тема 11. Історична і політична географія Південної Америки.	Проблемна лекція з питання “Історична і політична географія Південної Америки”
Тема 12. Недержавні території із особливим статусом.	Проблемна лекція з питання “Недержавні території із особливим статусом”

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних і практичних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти залік, – 35 балів);

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового заліку згідно з графіком навчального процесу (максимальний бал, який можна отримати на заліку, – 40; мінімальний бал, що дозволяє успішно скласти залік, – 25).

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

За роботу на лекційному занятті (ведення конспекту) студент може отримати 2 бали (усього 24 бали за семестр). На практичних заняттях оцінюється участь студента в обговоренні питань практичного заняття, участь у роботі над практичним завданнями.

Поточний (проміжний) контроль успішності навчання здійснюється у формі:

– виконання аналітичної доповіді за заданою тематикою – 4 раз на семестр, письмова форма та презентація на занятті. Максимальна оцінка за аналітичну доповідь – 5 балів, її можна отримати, якщо доповідь має логічну структуру, висновки є аргументованими, аналітичне завдання вирішене задовільно, всього 20 балів;

– проведення дискусій та участі у виконанні практичних завдань на практичних заняттях – до 4-х раз за семестр. Максимальна оцінка 4 бали. Усього 16 балів.

Позааудиторна самостійна робота студента (СРС) в межах навчальної дисципліни «Історична та політична географія» включає: опрацювання лекційного матеріалу, поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань, про які викладач повідомляє студентів; пошук та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; підготовку доповідей; перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт; систематизацію вивченого матеріалу для підготовки до семестрового заліку. Результати СРС перевіряються і оцінюються під час аудиторного поточного контролю – усних опитувань, доповідей і письмових робіт.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового тесту, завданням якого є перевірка знання студентом політичної конфігурації географії світу та принципів її утворення. Текст охоплює всю програму дисципліни, заснований на відомому студентові фактичному матеріалі курсу, та включає 40 питань. Правильна відповідь на питання оцінюється як 1 бал. Таким чином, максимальна кількість отриманих балів 40, мінімальна кількість, що зараховується, як успішне проходження підсумкового залікового контролю 25 балів.

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами поточної (проміжної) та підсумкової (залікового тесту) перевірки успішності, дорівнює або

перевищує 60. Мінімально можлива кількість балів за поточний (проміжний) контроль упродовж семестру – 35 та мінімально можлива кількість балів, набраних за підсумковий тестовий контроль – 25.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці «Шкала оцінювання: національна та ЄКТС». Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання	Форми оцінювання	Мах бал	
Змістовий модуль 1. Аналіз акторів та чинників міжнародної політики				
<i>Аудиторна робота</i>				
Тема 1.	Лекція	Тема 1. Завдання, ідеї, концепції, методі історичної та політичної географії	робота на лекції (ведення конспекту)	2
		1.1. Предмет та завдання курсу. 1.2. Становлення політичної географії як науки. Закони Ратцеля. 1.3. Основні ідеї і концепції політичної географії. 1.4. Методи політико-географічного дослідження.		-
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань практичного заняття		
<i>Аудиторна робота</i>				
Тема 2.	Лекція	Тема 2. Рушійні сили історичної та політичної географії	робота на лекції (ведення конспекту)	2
	Практичне заняття	2.1. Адміністративний поділ і державно-політичний устрій на карті світу. Типологія країн. 2.2. Поняття про ідентичність і види ідентичностей. 2.3. Політична ідентичність.	аналітична доповідь	5

		2.4. Процеси інтеграції і регіоналізації.		
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань практичного заняття; підготовка доповіді		
Тема 3.	Аудиторна робота			
	Лекція	Тема 3. Історична і політична географія Європи	робота на лекції	2
	Практичне заняття	3.1. Регіональний поділ Європейського континенту та його принципи. 3.2. Етно-конфесійна та лінгвістична карта Європи. 3.3. Етапи формування політичної карти Європи. 3.4. Європейський Союз та інтеграційні об'єднання – просторовий вимір.	участь у дискусії	4
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань практичного заняття; Підготовка до експрес-опитування		
Тема 4.	Аудиторна робота			
	Лекція	Тема 4. Історична і політична географія Західної Азії. Близький Схід	робота на лекції (ведення конспекту)	2
	Практичне заняття	4.1. Регіональний поділ Азійського континенту. 4.2. Історичний процес формування регіональної єдності Близького Сходу. 4.3. Етнічна, лінгвістична, конфесійна карта Західної Азії. 4.4. Сучасний політичний поділ регіону Західної Азії.	аналітична доповідь	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань практичного заняття		
Тема 5.	Аудиторна робота			
	Лекція	Тема 5. Історична і політична географія Південної і Південно-Східної Азії	робота на лекції (ведення конспекту)	2
	Практичне заняття	5.1. Індійський субконтинент. 5.2. Етно-лінгвістична і конфесійна карта Індії і Пакистану.	участь у дискусії	4

		5.3. Етно-лінгвістична і конфесіональна карта країн Південно-східної Азії.		
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань практичного заняття; підготовка доповіді		
Тема 6.	Аудиторна робота			
	Лекція	Тема 6. Історична і політична географія Австралії і Океанії	робота на лекції (ведення конспекту)	2
	Практичне заняття	6.1. Політична карта Австралії. Нова Зеландія. 6.2. Океанія. Регіональний поділ і політичні утворення.	аналітична доповідь	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань практичного заняття; підготовка до експрес-опитування		
Тема 7.	Аудиторна робота			
	Лекція	Тема 7. Історична і політична географія Східної Азії.	робота на лекції	2
	Практичне заняття	7.1. Східна Азія як регіональна єдність. 7.2. Етно-лінгвістична, конфесійна і політична карта Китаю. 7.3. Японія і Корея.	участь у дискусії	4
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань практичного заняття		
Змістовий модуль 2. Аналіз процесу і динаміки міжнародно-політичних відносин				
Тема 8.	Аудиторна робота			
	Лекція	Тема 8. Історична і політична географія Північної Азії	робота на лекції	2
	Практичне заняття	8.1. Регіон Північної Азії – регіональний поділ і політико-географічна характеристика. 8.2. Етно-лінгвістична і конфесійна карта Російської Федерації. 8.3. Процес формування Росії. 8.4. Сучасний політичний поділ Російської Федерації.	аналітична доповідь	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань практичного заняття; підготовка до експрес-опитування		
Тема 9.	Аудиторна робота			
	Лекція	Тема 9. Історична і політична географія Африканського континенту	робота на лекції (ведення конспекту)	2
	Практичне заняття	9.1. Тропічна Африка. Регіональний	участь у обговоренні	

		поділ Африканського континенту. 9.2. Етно-лінгвістична карта Африки. Трайбалізм. 9.3. Колоніалізм і деколонізація. Формування сучасної політичної карти Африки. 9.4. Регіональні інтеграційні об'єднання.	питань практичного заняття	
Самостійна робота				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань практичного заняття		
Тема 10.	Аудиторна робота			
	Лекція	Тема 10. Історична і політична географія Північної Америки	робота на лекції	2
	Практичне заняття	10.1. Формування політичного поділу Північноамериканського континенту. 10.2. Регіональний поділ США, його рушійні сили і принципи. 10.3. Регіональний поділ Канади. 10.4. Формування державних кордонів і політична географія Мексики.	участь у дискусії	4
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань практичного заняття		
Тема 11.	Аудиторна робота			
	Лекція	Тема 11. Історична і політична географія Південної Америки	робота на лекції (ведення конспекту)	2
	Практичне заняття	11.1. Колонізація і колоніальні імперії у Південній Америці. 11.2. Етно-лінгвістична карта Бразилії. 11.3. Етно-лінгвістична карта Південної Америки. Латинська Америка. 11.4. Центральна Америка.		
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань практичного заняття		
Тема 12.	Аудиторна робота			
	Лекція	Тема 12. Недержавні території із особливим статусом	робота на лекції (ведення конспекту)	2
	Практичне заняття	12.1. Міжнародно-правовий статус та режим використання Антарктиди. 12.2. Невизнані державно-політичні утворення. 12.3. Території з особливим статусом.	Підсумковий тест	40
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питань практичного заняття		

до самостійного опрацювання	джерел з питань практичного заняття		
Загалом			100

Рекомендована література

Основна

1. Сюткін С.І. Політична географія: Навчальний посібник. — Суми : Фабрика друку, 2021. — 120 с.

Додаткова

2. Agnew John A., Mamadouh Virginie. Wiley Blackwell Companion to Political Geography. - Hoboken: Wiley-Blackwell, 2017. — 745 p.

3. Benton L. A Search for Sovereignty: Law and Geography in European Empires, 1400-1900 - Cambridge, UK: Cambridge University Press, 2009. — 358 p.

4. Blacksell M. Political Geography - London & New York: Routledge: Taylor & Francis Group, 2006. — 257 p.

5. Branch Jordan. The Cartographic state. Maps, Territory, and the Origins of Sovereignty - Cambridge University Press, 2014. — 242 p.

6. Cox Kevin R., Low Murray et al. (eds.) The SAGE Handbook of Political Geography - Thousand Oaks: SAGE Publications, 2008. — 640 p.

7. Flint Colin, Taylor Peter J. Political Geography: World-Economy, Nation-State and Locality - London & New York: Routledge, 2018. — 391 p.

8. Gallaher C., Dahlman C., Gilmartin M., et al. (eds.) Key concepts in political geography - Los-Angeles, London: Sage Publications, 2009. — 392 p.

9. Jones Martin, Jones Rhys, Woods Michael. An Introduction to Political Geography: Space, Place and Politics - London & New York: Routledge, 2004. — 202 p.

10. Lechevalier A., Wielgohs J. (eds.) Borders and Border Regions in Europe: Changes, Challenges and Chances - Bielefeld: Transcript Verlag, 2013. — 270 p.

11. Middleton Nick. An Atlas of Countries That Don't Exist: A Compendium of Fifty Unrecognized and Largely Unnoticed States - London: Macmillan, 2016. — 225 p.

12. Smith Sara. Political Geography: A Critical Introduction - Hoboken: John Wiley & Sons, 2020. — 312 p.

13. Weigert Hans W. and oth. Principles of Political Geography - Weigert Hans W., Brodie Henry, Donerty Edward W., Fernstrom John R., Fischer Eric, Kirk Dudley. — Washington: Appleton-Century-Crofts Inc, 1957. — 723 p.

14. Дністрянський М.С. Політична географія України - Навчальний посібник. — Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. — 348 с.

15. Трохимчук С.В., Федунь О.В. Політична географія світу: Навчальний посібник. — Львів: Простір М, 2006. — 274 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

16. Світовий Банк: Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://worldbank.org/>

17. Організація Об'єднаних Націй: Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org/>

18. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Дисципліна «Міжнародно-політичний аналіз» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=8216>.